

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

RAMAZAN FATİH UĞURLU BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2015/803
Karar Tarihi : 12/9/2018

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Raportör : Recep KAPLAN
Başvurucu : Ramazan Fatih UĞURLU
Vekili : Av. Ali PACCİ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ulusal bir gazetede bazı üst düzey askerî personele yönelik yapılan haberler nedeniyle tazminata hükmedilmesinin ifade ve basın özgürlüklerini ihlal ettiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 13/1/2015 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu, olay tarihinde ve hâlen Yeni Akit isimli ulusal gazetenin (gazete) sahibidir.

9. A.Ö. isimli yarbay (Yarbay) 31/1/2012 tarihinde evinin bulunduğu Fenerbahçe Orduevi lojmanlarındaki otoparkta kafasından vurulmuş hâlde bulunmuştur. Bu ölümün intihar sebebiyle olup olmadığı konusunda şüpheler bulunduğu ve intihardan ziyade cinayet olabileceği konusunda ulusal basında çok sayıda haber yapılmıştır.

10. Ulusal basının konuya gösterdiği ilginin ve Yarbay'ın ölümüne dair şüphelerin bulunduğu yönünde yaptığı haber ve yorumların arkasında Yarbay'ın ölümünden kısa süre önce görev yaptığı yerdeki parasal usulsüzlükler hakkında ilgili makamlara bir ihbar mektubu göndermiş olduğuna ilişkin yönündeki iddialar vardır.

11. Ancak ne başvuru konusu haberde ne de ulusal basında yer alan diğer haberlerde anılan ihbar mektubunun orijinal versiyonuna yer verilmiştir. Bunun yerine anılan mektupta yer aldığı belirtilen iddialar haberleştirilmiştir.

12. Gazetenin 5/3/2012 tarihli nüshasının 1. ve 11. sayfalarında yukarıda belirtilen konularla ilgili olarak "*Orduevi Soruşturması Derinleşiyor*" başlıklı bir haber yapılmıştır. Söz konusu haberin başvuru konusu olayı ilgilendiren kısımları şöyledir:

11. Sayfadaki Haber

"Orduevi Soruşturması Derinleşiyor

Sayıştay'ın dört hafta önce İstanbul Kadıköy'de bulunan Fenerbahçe Orduevi'nde başlattığı lüks konut soruşturmasının, 31 Ocak 2012 tarihinde Fenerbahçe Orduevi'nde şüpheli bir ölümle hayatına kaybeden Yarbay ...'in askeri savcılığa yaptığı yolsuzluk ihbarlarının da soruşturmaya dahil edilmesi nedeniyle uzadığı belirtiliyor.

...

İHBAR MEKTUBUNDA ŞOK DETAYLAR

... İhbar mektubunda özellikle İstanbul İnşaat Emlak Bölge Başkanı Albay ... ve 1. Ordu Kurmay Başkanı Tümgeneral [M.Y] ile ilgili iddialarda bulunduğu belirlendi. ...

"İŞİ BAŞIMA YIKACAK"

[Albay]'ın, ihalelere fesat karıştırdığı, yolsuzluk yaptığı, anlaşmalı firma yetkililerinden laptop bilgisayarlar, LCD televizyonlar, buzdolabı vb. eşantıyon isteyerek şahsına çıkar temin ettiği, er pavyonu ihalesinde yolsuzluk yaptığı ileri sürülüyor. Mektupta, Yarbay ...'in bu ilişkilerden rahatsızlık duyarak bazı istekleri reddetmesi üzerine Sayıştay denetimi öncesinde Albay ... tarafından tayin ettirildiği anlatılıyor. Yarbay ..., Albay ... için 'İşi başıma yıkacak' ifadesi kullanırken, Kurmay Başkanı Tümgeneral [M.Y]'in da bu işlerin içinde olduğunu ileri sürüyor. Şüpheli bir şekilde intihar ettiği belirtilen Yarbay ... mektubunda 1. Ordu Komutanı Orgeneral [Y.A] ve Kurmay Başkanı Tümgeneral [M.Y] tarafından baskı gördüğünü ve sıkıştırıldığını da savunuyor.

20 TRİLYONLUK RANT İDDİASI

Mektupta; 220 bin kamyon kum dökme ve yaklaşık 20 milyon TL rant elde etme olayının da 20 Haziran 2006 tarihinde yapılan anlaşma ile başladığına dikkat çekiliyor. Bu olaydan şu an 1.Ordu Komutanlığı yapan Orgeneral [Y.A]'ın da bilgisinin olduğu

belirtiliyor. Yarbay ..., 2001-2004 yılları arasında 66'ncı Mekanize Piyade Tugayı'nda çalıştığını ve orada yaşananları da iyi bildiğini ima ediyor. İhbar mektubunda ayrıca; 'Albay ..., göreve gelir gelmez, devletten elde ettiği bütün olanak ve imkânları askeri ceza kanununa aykırı olarak şahsına ve ailesine seferber etti. Görevi esnasında Küçükyalı Camii yanındaki bir fırına ortak oldu. Askeri ceza kanununda bu suçtur. Yine devletin araçlarını ve askerini gece geç saatlerde özel pastane hizmetlerinde kullandı. İnşaat Emlak Bölge Başkanlığı'na iş yapan müteahhitlere karşılıksız olarak kendisine özel işler yaptırdı' ifadeleri kullanılıyor.

DENETİMDEN BİRKAÇ GÜN ÖNCE

İNFAZ MI EDİLDİ?

Sayıştay denetlemesi sürecinde şüpheli bir intihara kurban giden Yarbay ... ile ilgili çalışma arkadaşları da ilginç açıklamalar yaptı. Yarbay ...'in intihardan bir süre önce arkadaşlarına 'Bu Fenerbahçe benim başıma bela olacak, bu yüzden hapse girebilirim' dediği öğrenildi. Sayıştay heyeti tarafından ifadesinin alınması beklenen ...'in denetimden bir kaç gün önce de evinin önünde bulunan arabasının içinde intihar etmesine anlam veremeyen arkadaşları, 'Fenerbahçe Orduevi'ndeki usulsüzlüklerle ilgili bilgiler vermişti. İntiharına inanmadık. Son günlerde 'inşaat emlak ve kurmay başkanlığından çok rahatsız ediliyorum, başıma iş açacaklar, başımı yakacaklar' diye konuşuyordu' dedi.

YARALI HALDE BULUNDU,

KURTARILAMADI!

66. Zırhlı Tugay Komutanlığı'nda görevli Yarbay ..., 31 Ocak 2012 tarihinde Fenerbahçe Orduevi'nde otomobilinde başından yaralı halde bulundu, ancak kurtarılamadı. Sabah 05.00 saatlerinde Fenerbahçe Orduevi lojmanlarındaki evinden çıkıp arabasına gittiği ve gürültü çıkmasın diye başına yastık dayayarak intihar girişiminde bulunduğunu iddia edilen ve annesi tarafından yaralı halde bulunan Yarbay ..., kaldırıldığı hastanede 4 Şubat 2012 tarihinde hayatını kaybetmişti."

13. Bu haber sonrasında haberde adı geçen Orgeneral (Y.A.) ve Tümgeneral (M.Y.) (davacılar) başvurucuya karşı söz konusu haberle varsayımsal olarak var olduğu iddia edilen ihbar mektubuna atıf yapılmak suretiyle kendileri hakkında küçük düşürücü değerlendirme ve yorumlarda bulunulduğu gerekçesiyle manevi tazminat davası açmışlardır. Davaya bakan İstanbul Anadolu 22. Asliye Hukuk Mahkemesi aşağıdaki gerekçelerle her bir davacı lehine 2.500 TL olmak üzere toplam 5.000 TL manevi tazminata hükmetmiştir:

13. Bu haber sonrasında haberde adı geçen Orgeneral (Y.A.) ve Tümgeneral (M.Y.) (davacılar) başvurucuya karşı söz konusu haberle var olduğu iddia edilen ihbar mektubuna atıf yapılmak suretiyle kendileri hakkında küçük düşürücü değerlendirme ve yorumlarda bulunulduğu gerekçesiyle manevi tazminat davası açmışlardır. Davaya bakan İstanbul Anadolu 22. Asliye Hukuk Mahkemesi aşağıdaki gerekçelerle her bir davacı lehine 2.500 TL olmak üzere toplam 5.000 TL manevi tazminata hükmetmiştir:

"Somut olayda davalı gazetede ... yapılan yayında ... Yarbay ...'in ihbar mektubu ile davacı birinci ordu komutanı Org. [Y.A.] ile birinci ordu komutanlığı kurmay başkanı Tümgeneral [M.Y.] ile irtibat kurulmaya çalışılmış, somut bir delil yok iken müteveffa yarabaya baskı yapıldığı anlatılmış ihbar mektubunda kurmay başkanı tümgeneral [M.Y.]'ın bu işlerin içinde olduğunu ileri sürmüş ve yandaki haberde de aracında başından yaralı olarak bulunan ancak kurtarılamayan Yarbayın arkadaşlarına "bu Fenerbahçe benim başıma bela olacak, bu yüzden hapse girebilirim" dediği öğrenildi denilmektedir.

Söz konusu intihar olayıyla ilgili Kara Kuvvetleri Komutanlığı üçüncü Kolordu Komutanlığı Askeri Savcılığı 31 Aralık 2012 tarihli ... kararı ile kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir.

Sayıştay başkanlığına yazı yazılmış "ağır iddiaya Sayıştay denetimi " başlığı ile yayınlanan haber ile ilgili olarak Milli Savunma Bakanlığında alınan cevaba göre konunun askeri savcılığa intikal ettirildiğini bununla ilgili yasal sürecin devam ettiği bildirilmiştir.

Üçüncü Kolordu Komutanlığı Askeri Savcılığından ihbar mektubunun onaylı bir örneği ile bununla ilgili bilgi istenmiş, Milli Savunma Bakanlığınca birinci Ordu Komutanlığına hitaben yazılmış 15 Mart 2012 tarihli hazırlanan idari tahkikat raporu gönderilmiş tahkikat sonunda raporda sonuç olarak belirlenen dokuz adet iddiadan altı adet iddianın gerçeği yansıtmadığı üç iddianın ise kısmen gerçeği yansıttığı belirtildikten sonra İstanbul İnşaat Emlak Bölge Başkanı Albay ... ile ilgili suç teşkil edecek herhangi bir suç unsurunun oluşmadığı kanaatine varıldığı görülmüştür.

Dosya kapsamına göre bu yayınlara, davacılar küçük duruma düşürülmüş aksi ispatlanamayan iddialarla kişilik hakları ihlal edilerek saldırıya uğramıştır.

Davaya konu olaylarda manevi tazminatın amacı bozulan manevi dengeyi sağlamak, duyulan elem ve acıyı azaltmaktır.

Somut olayın meydana geldiği gün, haberin veriliş şekli ve biçimi ile haberin verilişinde kullanılan dil ve üslup, niteleme ve benzetmenin dikkat çekiciliği ile kişilik haklarındaki ihlalin yoğunluğu manevi tazminatın taktirinde etken olan hususlardır.

Olayımızda bu etkenler, toplanan tüm delillerle birlikte değerlendirildiğinde davacı tarafın manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne ilişkin aşağıdaki hüküm kurulmuştur."

14. Kararın başvuru tarafından temyizi üzerine Yargıtay 17/9/2014 tarihinde kararı onamıştır. Onama kararı başvuruca 1512/2014 tarihinde tebliğ edilmiştir.

15. Başvuruca 13/1/2015 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

16. 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "Kişilik hakkının zedelenmesi" kenar başlıklı 58. maddesi şöyledir:

"Kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilir.

Hakim, bu tazminatın ödenmesi yerine, diğer bir giderim biçimi kararlaştırabilir veya bu tazminata ekleyebilir; özellikle saldırıya kımayan bir karar verebilir ve bu kararın yayımlanmasına hükmedebilir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

17. Mahkemenin 12/9/2018 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

18. Başvurucu; dava konusu haberin şüpheli şekilde ölen bir kamu görevlisinin görevi ile ilgili olarak gönderdiği bir ihbar mektubuna dayandığını, bu ihbar mektubu ile ilgili adli ve idari soruşturmanın haberin verildiği anda devam etmekte olduğunu ve haber yapıldıktan sonra sona eren soruşturmalar neticesinde ihbar mektubundaki isnatların bir kısmının doğru olduğunun ortaya çıktığını belirtmiştir. Başvurucu; haberi iyi niyetle ve somut olaylara dayandırarak yaptığını, bunun aksini yani sırf davacıları küçük düşürmeyi amaçladığını gösteren bir kanıt olmadığını ifade etmiştir. Başvurucu, aleyhine verilen tazminat kararının gazeteci olması hasebiyle caydırıcı etki de doğuracağını belirterek bütün bu gerekçelerle ifade ve basın özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

19. İddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak Anayasa'nın "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" kenar başlıklı 26. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar..."

Bu hürriyetlerin kullanılması,... başkalarının şöhret veya haklarının,... korunması ... amaçlarıyla sınırlanabilir...

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir."

20. Anayasa'nın "Basın hürriyeti" kenar başlıklı 28. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Basın hürdür, sansür edilemez..."

Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır.

Basın hürriyetinin sınırlanmasında, Anayasanın 26 ve 27 nci maddeleri hükümleri uygulanır..."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

21. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

22. Başvurucunun davacıları yönelik haberleri nedeniyle 5.000 TL tazminat ödemesine karar verilmiştir. Söz konusu mahkeme kararı ile başvurucunun ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahale yapılmıştır.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

23. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

“Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”

24. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen kanunlar tarafından öngörülmeye, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir.

i. Kanunilik

25. 6098 sayılı Kanun'un 58. maddesinin *kanunla sınırlama* ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

ii. Meşru Amaç

26. Başvurucunun tazminat ödemeye mahkûm edilmesine ilişkin kararın *başkalarının şöhret veya haklarının korunmasına* yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır.

iii. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(1) Genel İlkeler

(a) Demokratik Toplumda İfade Özgürlüğünün Önemi

27. Anayasa Mahkemesi ifade özgürlüğü bağlamında *demokratik toplum düzeninin gerekleri* ifadesinden ne anlaşılması gerektiğini daha önce pek çok kez açıklamıştır. İfade özgürlüğü; kişinin haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine serbestçe ulaşabilmesi, düşünce ve kanaatlerinden dolayı kınanamaması ve bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir. Çoğunluğa muhalif olanlar da dâhil olmak üzere düşüncelerin her türlü araçla açıklanması, açıklanan düşünceye paydaş sağlanması, düşünceyi gerçekleştirme ve gerçekleştirme konusunda başkalarını ikna etme çabaları ve bu çabaların hoşgörüle karşılanması çoğulcu demokratik düzenin gereklerindedir. Dolayısıyla toplumsal ve siyasal çoğulculuğu sağlamak, her türlü düşüncenin barışçıl bir şekilde ve serbestçe ifadesine bağlıdır. Bu itibarla düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemdedir (*Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 33-35; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 42, 43; *Tansel Çölaşan*, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, §§ 35-38).

(b) Müdahalenin Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygun Olması

28. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine *uygun* kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı

karşılması ve orantılı olması gerekir. Açıktır ki bu başlık altındaki değerlendirme, sınırlamanın amacı ile bu amacı gerçekleştirmek üzere başvuru alan araç arasındaki ilişki üzerinde temellenen ölçülülük ilkesinden bağımsız yapılamaz. Çünkü Anayasa'nın 13. maddesinde "*demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmama*" ve "*ölçülülük ilkesine aykırı olmama*" biçiminde iki ayrı kritere yer verilmiş olmakla birlikte bu iki kriter bir bütünü parçaları olup aralarında sıkı bir ilişki vardır (*Bekir Coşkun*, §§ 53-55; *Mehmet Ali Aydın*, §§ 70-72; AYM, E.2018/69, K.2018/47, 31/5/2018, § 15; AYM, E.2017/130, K.2017/165, 29/11/2017, § 18).

29. İfade özgürlüğü üzerindeki sınırlamanın demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacıyla yönelik ve istisnai nitelikte olması gerekir. Müdahaleyi oluşturan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının kabul edilebilmesi için amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendisini göstermesi gerekmektedir. Amaca ulaşmaya yardımcı olmayan veya ulaşılmak istenen amaca nazaran bariz bir biçimde ağır olan bir müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı söylenemeyecektir (Bazı farklılıklarla birlikte bkz. *Bekir Coşkun*, § 51; *Mehmet Ali Aydın*, § 68; *Tansel Çölaşan*, § 51).

30. Anayasa Mahkemesinin bir görevi de bireylerin fikirlerini ifade özgürlüğü yoluyla ifade etme hakları ile Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen meşru amaçlar arasında adil bir dengenin sağlanıp sağlanmadığını denetlemektir. Meşru amaçların bir olayda varlığının hakkı ortadan kaldırmadığı vurgulanmalıdır. Önemli olan bu meşru amaçla hak arasında olayın şartları içinde bir denge kurmaktır (*Bekir Coşkun*, § 44, 47, 48; *Hakan Yiğit*, B. No: 2015/3378, 5/7/2017, §§ 58, 61, 66).

31. Orantılılık ise sınırlamayla ulaşılmak istenen amaç ile başvuru alan sınırlama tedbiri arasında aşırı bir dengesizlik bulunmamasına işaret etmektedir. Diğer bir ifadeyle orantılılık, bireyin hakkı ile kamunun menfaatleri veya müdahalenin amacı başkalarının haklarını korumak ise diğer bireylerin hak ve menfaatleri arasında adil bir dengenin kurulmasına işaret etmektedir. Dengeleme sonucu müdahalede bulunulan hakkın sahibine terazinin diğer kefesinde bulunan kamu menfaati veya diğer bireylerin menfaatine nazaran açıkça orantısız bir külfet yüklediğinin tespiti hâlinde orantılılık ilkesi yönünden bir sorunun varlığından söz edilebilir. Kamu gücünü kullanan organların düşüncelerin açıklanmasına ve yayılmasına müdahale ederken ifade özgürlüğünün kullanılmasından kaynaklanan yarıdan daha ağır basan korunması gereken bir menfaatin ve kişiye yüklenen külfeti dengeleyici mekanizmaların varlığını somut olgulara dayanarak göstermeleri gerekir (Bazı farklılıklarla birlikte bkz. *Bekir Coşkun*, §§ 57; *Tansel Çölaşan*, §§ 46, 49, 50; *Hakan Yiğit*, §§ 59, 68).

32. Buna göre ifade özgürlüğüne yapılan bir müdahale, zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa ya da zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamakla birlikte orantılı değilse demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir müdahale olarak değerlendirilemez.

(c) Çatışan Haklar Arasında Dengeleme

33. Mevcut başvuruda başvuru alanın basın özgürlüğü ile davacıların itibarlarının korunması hakkı arasında bir çatışma meydana gelmiştir. Çatışan söz konusu haklar arasında dengeleme yapılabilmesi için eldeki olaya uygulanabilecek kriterlerden bazıları şu şekilde sayılabilir:

- a) Yayında kamu yararı bulunup bulunmadığı, genel yarara ilişkin bir tartışmaya katkı sağlayıp sağlamadığı
- b) Toplumsal ilginin varlığı ve konunun güncel olup olmadığı
- c) Haber veya makalenin yayımlanma şartları
- ç) Haber veya makalenin konusu, bunlarda kullanılan ifadelerin türü, yayının içeriği, şekli ve sonuçları
- d) Habere yönelik kısıtlamaların niteliği ve kapsamı
- e) Haberde yer alan ifadelerin kim tarafından dile getirildiği
- f) Hedef alınan kişinin kim olduğu, ünlülük derecesi ile ilgili kişinin önceki davranışları
- g) Kamuoyu ile diğer kişilerin kullanılan ifadeler karşısında sahip oldukları hakların ağırlığı

34. Anayasa Mahkemesi başvurunun koşullarına göre bazıları yukarıda sayılan kriterlerin gerektiği gibi değerlendirilip değerlendirilmediğini denetler (*Nilgün Halloran*, B. No: 2012/1184, 16/7/2004, § 41; *Ergün Poyraz (2)* [GK], B. No: 2013/8503, 27/10/2015, § 56; *Kadir Sağdıç* [GK], B. No: 2013/6617, 8/4/2015, §§ 58-66; *İlhan Cihaner (2)*, B. No: 2013/5574, 30/6/2014, §§ 66-73). Bunun için başvurucu tarafından yazılan yazımın -yayımlandığı bağlamdan kopartılmaksızın- olayın bütünselliği içinde değerlendirilmesi gerekir (*Nilgün Halloran*, § 52; *Önder Balıkçı*, B. No: 2014/6009, 15/2/2017, § 45).

(d) İfade Özgürlüğüne Yapılan Müdahalenin Gerekçesi

35. Başvuru konusu olay bakımından yapılacak değerlendirmelerin temel eksenini, derece mahkemelerinin müdahaleye neden olan kararlarında dayandıkları gerekçelerin ifade özgürlüğünü kısıtlama bakımından *demokratik toplum düzeninin gereklerine* uygun olduğunu inandırıcı bir şekilde ortaya koyup koyamadığı olacaktır (*Bekir Coşkun*, § 56; *Tansel Çölaşan* § 56; *Ahmet Temiz (6)*, B. No: 2014/10213, 1/2/2017, § 36). İfade özgürlüğüne gerekçesiz olarak veya Anayasa Mahkemesince ortaya konulan kriterleri karşılamayan bir gerekçe ile yapılan müdahaleler Anayasa'nın 26. maddesini ihlal edecektir.

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

36. İlk derece mahkemesi başvuru konusu haberle ilgili kararında;

- i. İntihar olayıyla ilgili soruşturmanın kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın sonuçlandırıldığı,
- ii. Aynı olay bağlamında yapıldığı anlaşılan ancak hangi yayın organında ve ne zaman yayımlandığı gerekçeli karardan anlaşılamayan *Ağır İddiaya Sayıştay Denetimi* başlığı ile yayımlanan haber ile ilgili olarak Mahkemelerince Sayıştay Başkanlığına yazı yazıldığı, Sayıştay

Başkanlığının Millî Savunma Bakanlığından aldığı cevaba göre konunun askerî savcılığa intikal ettirildiği ve bununla ilgili yasal sürecin devam ettiği yönünde cevap verdiği,

- iii. İlgili askerî makamlardan ihbar mektubunun onaylı bir örneğinin istendiği, buna cevap olarak askerî makamlarca idari tahkikat raporu gönderildiği ve tahkikat sonunda hazırlanan raporda ihbar mektubundaki dokuz iddiadan altısının gerçeği yansıtmadığı, üç iddianın ise kısmen gerçeği yansıttığının belirtildiği şeklinde tespitlerde bulunmuştur.

37. İlk derece mahkemesi yukarıdaki tespitleri yaptıktan sonra somut olay bağlamında ilave herhangi bir değerlendirme yapmaksızın dosya kapsamına göre başvuru konusu haberle davacıların küçük duruma düşürülmüş olduğu ve haberdeki iddialarla davacıların kişilik haklarının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır.

38. Bu bağlamda ilk derece mahkemesi tazminata ilişkin gerekçesinde ilk olarak başvuruya konu haber yapıldıktan epeyce sonraki bir tarihte sonuçlanan soruşturmadaki kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararı esas almıştır. Başka bir deyişle ilk derece mahkemesi, gerçek olmadığı sonradan yapılan soruşturmalar sonucu ortaya çıkan iddialar hakkında bir yayın yapılamayacağına karar vermiştir. Basın alanında haberlerin yapılmasında ve kanaatlerin açıklanmasında bu düzeyde bir kesinlik sınırının kabul edilmesinin ifade ve basın özgürlüklerinin tümüyle ortadan kaldırılması sonucunu doğuracağı açıktır (Benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Ali Kıdık*, B. No: 2014/5552, 26/10/2017, § 73).

39. İlk derece mahkemesi gerekçesinde ikinci olarak aynı olay bağlamında yapıldığı anlaşılan ancak hangi yayını organında ve ne zaman yayımlandığı gerekçeli karardan anlaşılabilen *Ağır İddiaya Sayıştay Denetimi* başlığı ile yayımlanan haber ile ilgili gelişmelere dayanmıştır. Bununla birlikte anılan haberle ilgili gelişmelerin başvuru konusu haberle bağlantısı gerekçeli karardan anlaşılabilir değildir.

40. İlk derece mahkemesi son olarak ölen kişi tarafından gönderildiği belirtilen ihbar mektubu üzerine yapıldığı düşünülen idari soruşturmada anılan mektuptaki bazı iddiaların gerçeği yansıtmadığı yönünde ulaşılan sonucu esas almıştır. Ancak ilgili soruşturma raporuna göre yapılan soruşturmada ihbar mektubundaki bazı iddiaların da kısmen gerçeği yansıttığı anlaşılmıştır. Hangi iddiaların gerçeği yansıtmadığı hangi iddiaların ise kısmen gerçeği yansıttığı konusunda ilk derece mahkemesi kararında herhangi bir açıklama yer almamaktadır.

41. İlave olarak ilk derece mahkemesi konuyla ilgili kararında, davacıların olmadığını iddia ettiği ancak haberde yer alan iddiaların dayandırıldığı ihbar mektubunun gerçekten var olup olmadığı, eğer varsa başvuru konusunun ihbar mektubundaki iddiaları değiştirerek veya iddialara eklemeler yaparak haber yapıp yapmadığı ya da bilginin elde edilme yönteminin kabul edilemez olup olmadığı, başvuru konusunun ilave bir araştırma yükümlüğünün bulunup bulunmadığı yönünde herhangi bir değerlendirmede de bulunmamıştır.

42. Bütün bu nedenlerle somut başvurunun bütün koşulları gözönünde tutulduğunda şikâyet edilen tazminat kararı ile başvuru konusunun ifade ve basın özgürlüğüne yapılan müdahale için ilk derece mahkemesinin ileri sürdüğü gerekçeler ilgili ve yeterli bir gerekçelendirme sayılamaz.

43. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ve Anayasa'nın 28. maddesinde güvence altına alınan basın özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

44. 30/3/2012 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurusunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

45. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında, Anayasa Mahkemesince bir temel hakkın ihlal edildiği sonucuna varıldığında ihlalin ve sonuçlarının nasıl ortadan kaldırılacağına belirlenmesi hususunda genel ilkelere yer verilmiştir (Detaylı açıklamalar için *Mehmet Doğan*, §§ 57-60).

46. Başvurucu, ihlalin tespiti ile birlikte başvuruya konu kararda hükmedilen tazminatı ödemesi durumunda ödediği miktar kadar tazminat talebinde bulunmuştur.

47. Anayasa Mahkemesi başvurusunun sahibi olduğu gazetede yapılan bir haber nedeniyle mahkemeler tarafından 5.000 TL tazminat ödemesine karar verilmesine ilişkin ilk derece mahkemesi gerekçesinin ilgili ve yeterli olmadığı, bu nedenle başvurusunun ifade ve basın özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

48. Bu durumda ifade özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Buna göre yapılacak yeniden yargılama ise 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda derece mahkemelerince yapılması gereken iş, öncelikle ihlale yol açan mahkeme kararının ortadan kaldırılması ve nihayet ihlal sonucuna uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul Anadolu 22. Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

49. İşbu ihlal kararı yeniden yargılama sonucu başvuru aleyhine tazminata hükmedilemeyeceği şeklinde anlaşılamaz. İlgili derece mahkemeleri, Anayasa Mahkemesi kararında ortaya konulan ilkeler ışığında yeniden yargılama yaparak ilgili ve yeterli bir gerekçeyle başvurucuya yönelik tazminat davasının kabulüne ya da reddine karar verebilir.

50. Başvurucu; başvuruya konu kararda hükmedilen tazminatı ödemesi durumunda ödediği miktar kadar tazminat talebinde bulunmuş olmakla birlikte anılan tazminatı ödeyip ödemediğine dair işbu karar tarihine kadar Anayasa Mahkemesine ilave herhangi bir bilgi ya da belge sunmamıştır. Bu nedenle tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

51. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 226,10 TL harç ve 1.980 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.206,10 TL yargılama giderinin başvuruçuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 26. maddesinin birinci fıkrasında güvence altına alınan ifade özgürlüğü ile Anayasa'nın 28. maddesinin birinci fıkrasında güvence altına alınan basın özgürlüğünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul Anadolu 22. Asliye Hukuk Mahkemesine (E. 2012/378, K. 2013/198) GÖNDERİLMESİNE,

D. Tazminata ilişkin taleplerin REDDİNE,

E. 226,10 TL harç ve 1.980 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.206,10 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvuruçunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 12/9/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL